

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

28 грудня 2020 року № 164

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ДЛЯ ОСІБ ІЗ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

(підвищення кваліфікації)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта, 016 Спеціальна освіта

Спеціалізація: вчителі-логопеди закладів дошкільної освіти

Напрямок: розвиток професійних компетентностей; психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки; використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі;
інклюзивна компетентність

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітню програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 26 листопада 2020 р. № 09).

Освітню програму затверджено Вченою радою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 28 грудня 2020 р. № 06) та введено в дію наказом ректора від 28 грудня 2020 р. № 164.

ПЕРЕДМОВА

Освітню програму розроблено проектною групою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти згідно з вимогами законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про внесення змін до Закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг»; постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами); Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р; указу Президента України від 25.06.2013 № 344/2013 «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року»; наказів МОН України від 15.01.2018 № 36 «Про затвердження Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти», від 22.05.2012 № 615 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти в Україні (нова редакція)», від 13.05.93 № 135 «Про затвердження Положення про логопедичні пункти системи освіти», від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти», від 20.04.2015 № 446 «Про затвердження гранично допустимого навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності»; наказу Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234 «Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів», а також рекомендаційного листа МОН України від 28.04.2017 № 1/9- 239 та інших.

Програма укладена на базі другого рівня вищої освіти (спеціаліст/магістр) та відповідає 8 рівню Національної рамки кваліфікацій.

Розроблено проектною групою у складі:

1. Яценюк Л.І., ст. викладач кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти;
2. Ковбасюк Т.Л., к.пед.н., завідувач, доцент кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Загальні положення

Освітня програма для підвищення кваліфікації вчителів-логопедів закладів дошкільної освіти розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, а також із врахуванням Концепції Нової української школи.

Актуальність програми полягає у необхідності підготовки вчителів-логопедів закладів дошкільної освіти до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів з урахуванням потреб учасників освітнього процесу, держави.

В умовах глобалізаційних змін на часі модернізація змісту дошкільної освіти, гуманізація її цілей та принципів, переорієнтація на розвиток особистості дитини як основний ресурс, що визначає поступальний рух суспільства. Найпершим суспільним середовищем для дитини є заклад дошкільної освіти, метою якого є забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, її фізичного і психічного здоров'я, виховання ціннісного ставлення до природного й соціального довкілля, до самої себе, формування механізмів соціальної адаптації та творчого втілення в умовах життя в товаристві незнайомих дітей і дорослих. Дошкільна освіта як перша самоцінна ланка має гнучко реагувати на сучасні соціокультурні запити, збагачувати знання дитини необхідною якісною інформацією, допомагати їй реалізувати свій природний потенціал, забезпечувати особистісно-орієнтований підхід до дошкільників, який передбачає індивідуалізацію і диференціацію освітньо-виховного процесу, орієнтацію педагога на інтереси розвитку дитини, а також орієнтуватися на загальнолюдські й національні цінності.

За таких умов провідне місце відводиться педагогічним працівникам нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішних, умотивованих, компетентних, які є агентами сучасних змін. Такі педагоги виконують в освітньому процесі ролі наставника, фасилітатора, консультанта, менеджера, мають академічну свободу, володіють навичками випереджувального проєктного менеджменту (планування й організації освітньо-виховного процесу, розроблення навчально-методичного забезпечення, оцінювання та ін.), самостійно й творчо здобувають інформацію, організовують дитиноцентрований процес. Відтак, закладають надійне підґрунтя для навчання впродовж життя з метою особистісної реалізації.

Структурування професійної компетентності вчителів-логопедів закладів дошкільної освіти перебуває в площині двох методологічних підходів – компетентнісного (як відображення складових загальної професійної компетентності фахівця) та системного (як віддзеркалення системних характеристик професійної компетентності).

Урахування системних засад процесу розвитку професійної компетентності вчителів-логопедів закладів дошкільної освіти дає можливість будувати зміст підвищення кваліфікації в системі післядипломної освіти як цілісний, динамічний процес, що забезпечує реалізацію поставленої мети у вигляді зростання рівня професійної компетентності за різними напрямками діяльності означених фахівців.

Із компетентнісним та системним методологічними підходами тісно пов'язані синергетичний та акмеологічний. Саме синергетика враховує специфіку змінних систем, до яких належить і педагогічна система, що продукує нові знання й професійні вміння; людина, здатна до саморозвитку в таких системах, є також синергетичним суб'єктом. Система післядипломної освіти як синергетичний суб'єкт формування професійної компетентності уможливорює збалансування самоорганізуючих впливів як із боку слухачів, так і викладачів, результатом чого й стають зміни в структурі та змісті професійної компетентності вчителів-логопедів.

Розвиток професійної компетентності вчителів-логопедів закладів дошкільної освіти як синергетичний процес має на меті виведення кожного з фахівців педагогічної сфери у системі післядипломної освіти до нових професійних вершин, що методологічно окреслюються акмеологічним підходом.

1.2. Цільова аудиторія

Вчителі-логопеди закладів дошкільної освіти різних типів та форм власності.

1.3. Мета програми

Метою освітньої програми є підвищення методичного та практичного рівнів професійної компетентності вчителів-логопедів закладів дошкільної освіти щодо реалізації завдань дошкільної освіти, відповідно до основних напрямів державної політики у галузі спеціальної освіти, запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг.

Освітня програма забезпечить наступні результати навчання:

знання та розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти;

здатність до планування, моделювання й організації освітнього процесу, проведення корекційної, компенсаційної та реабілітаційної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в закладах дошкільної освіти;

готовність до впровадження сучасних освітніх технологій, методик, інтерактивних форм навчання, методів та засобів освітнього і корекційно-реабілітаційного процесів, складання, виконання та коригування індивідуальних програм розвитку дітей із особливими освітніми потребами, вироблення оптимальної педагогічної стратегії, проектування шляхів навчання, виховання, реабілітації та соціальної адаптації кожної дитини, надання консультативно-просвітницької допомоги батькам здобувачів освіти;

здатність до проектування власного професійного розвитку з метою надання якісних освітніх послуг, ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків.

1.4. Профілі базових компетентностей вчителя-логопеда закладу дошкільної освіти

Головна ідея підвищення кваліфікації вчителів-логопедів закладів дошкільної освіти полягає в забезпеченні індивідуально-особистісного та професійно-діяльнісного самовдосконалення слухачів на основі активізації їхньої базової освіти, набутого професійного та життєвого досвіду відповідно до індивідуально-особистих інтересів, соціальних запитів держави щодо ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків.

Профілі базових компетентностей педагогічних працівників містять основні індивідуально-особистісні та професійно-діяльнісні якості, необхідні для успішного виконання стратегічної мети та завдань реформування дошкільної освіти:

професійно-педагогічна компетентність – обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методик, інноватики для створення освітньо-розвивального та інклюзивного середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню дітей дошкільного віку, здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів в системі дошкільної освіти для дітей з особливими освітніми потребами;

компетентність у сфері концептуальних засад інклюзивної освіти (знання та розуміння концепцій і принципів інклюзивної освіти; розуміння широкого контексту інклюзивної освіти як освіти для усіх без винятку; уміння проявляти толерантне ставлення до осіб з особливими освітніми потребами на основі поваги до індивідуальних особливостей та недопущення дискримінації);

психологічно-фасилітативна компетентність – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я дитини, здатність сприяти творчому становленню дітей дошкільного віку та їхній індивідуалізації;

компетентність щодо закономірностей та вікових особливостей дітей, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами (знання закономірностей розвитку дитини у різних вікових періодах; знання індивідуальних методів навчання дитини задля забезпечення цілісного розвитку її особистості; володіння базовими знаннями щодо використання Міжнародної класифікації функціонування обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків в освіті для забезпечення змін в освітньому процесі);

компетентність у сфері організації інклюзивного освітнього середовища (уміння виявляти і усувати бар'єри у навчанні дітей із особливими освітніми потребами; знання способів диференціації, адаптації і модифікації навчального змісту, методів викладання; уміння використовувати принципи універсального дизайну в освітньому процесі; уміння розробляти індивідуальну програму розвитку; володіння методами оцінювання, спираючись на сильні сторони дитини);

предметна (фахова) компетентність – знання фахових методик, технологій навчання.

Очікувані результати навчання охоплюють:

Знання і розуміння	сучасних тенденцій розвитку освіти, зокрема дошкільної; соціально-правових основ, законодавчих актів у сфері дошкільної освіти; особливостей процесів виховання і навчання дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами; основних механізмів функціонування і реалізації компетентнісної парадигми навчання; способів реалізації інтеграційного підходу в навчанні дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами; знання з основних психологічних дисциплін: вікової, педагогічної, загальної, диференційної психології; патопсихології, медичної психології, дитячої нейропсихології, патопсихології, психосоматики; основ дефектології, психотерапії, психогієни, психопрофілактики, методів активного навчання; концепції інклюзивної освіти.
Розвинені вміння	організовувати педагогічну діяльність на компетентнісних засадах (прогнозування, проектування, оцінювання тощо); конструювати та реалізувати сучасні освітні програми з використанням різноманітних методів, форм і технологій; здатності до змістового наповнення освітнього середовища; діагностувати освітній процес; здатності добирати доцільні методи, засоби й форми навчання, відповідно до визначених мети і завдань заняття, іншої форми навчання з урахуванням специфіки змісту навчального матеріалу та індивідуальних особливостей дітей групи; брати участь у плануванні та розробці розвиваючих й корекційних програмах освітньої діяльності з урахуванням індивідуальних, статевих та вікових особливостей особистості здобувачів освіти; організовувати культуромовне освітньо-розвивальне середовище; організувати та здійснити освітній процес у ЗДО; апробувати сучасні технології навчання і виховання дітей із особливими освітніми потребами; проектувати власну програму професійно-особистісного зростання.

Диспозиції (цінності, ставлення)	дитиноцентризм, цінність особистості; готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток; відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх дітей; рефлексія власної професійної практики.
---	--

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Зміст та обсяг освітньої програми

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності вчителів-логопедів закладів дошкільної освіти в умовах реформування освіти і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників; запитами замовників освітніх послуг.

2.2. Форма та структура освітньої програми

Освітня програма передбачає очно-дистанційну форму навчання.

Навчання організовується шляхом проведення:

інтерактивних лекцій;

тематичних дискусій;

практичних занять (семінарів, практикумів, тренінгів, майстер-класів тощо);

контрольних заходів (організаційно-настановне заняття, конференція з обміну досвідом).

Обсяг освітньої програми складає 120 годин (4 кредити ЄКТС).

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ підвищення кваліфікації вчителів-логопедів закладів дошкільної освіти (120 годин)

Назва модулів і тем	Форма навчання			
	Лекція, дискусія	Практичне заняття	Контроль	Усього
Модуль 1. Соціально-гуманітарний				
Тема 1.1. Державна та регіональна освітня політика: досвід, виклики, перспективи	2			2
Тема 1.2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні	2	2		4
Тема 1.3. Атестація та сертифікація педагогічних працівників як важливий чинник підвищення професійної компетентності педагогів	2			2

Тема 1.4. Оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників у контексті інституційного аудиту	2			2
Усього годин за модулем	8	2		10
Модуль 2. Професійний				
2.1. Педагогічна інноватика				
Тема 2.1.1. Інноваційні підходи та методи роботи вчителів-логопедів під час корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	2	2		4
Тема 2.1.2. Інтерактивні методи навчання дошкільників з особливими освітніми потребами	2	2		4
Тема 2.1.3. Гра: переосмислення концепту	2			2
Усього годин	6	4		10
2.2. Педагогічна психологія та інклюзивна освіта				
Тема 2.2.1. Командний підхід при здійсненні психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Особливості логопедичного супроводу дитини з порушеннями мовлення в умовах інклюзивного навчання	2	2		4
Тема 2.2.2. Профілактика і подолання професійного вигорання вчителів-логопедів ЗДО	2			2
Тема 2.2.3. Алгоритм застосування індексу інклюзії в ЗДО	2	2		4
Тема 2.2.4. Педагогіка партнерства як умова розвитку успішної особистості дитини з порушенням мовлення. Консультативна робота з батьками	2			2
Усього годин	8	4		12
2.3. Розвиток наукової дисципліни				
Тема 2.3.1. Сучасні підходи в освіті: сутність та реалізація	4	2		6
Тема 2.3.2. Сучасний зміст і аспекти виховання	2			2

Тема 2.3.3. Інтеграційні процеси у змісті освіти	2			2
Усього годин	8	2		10
2.4. Інформаційні та комунікаційні технології				
Тема 2.4.1. Розвиток інформаційно-цифрової компетентності педагога в умовах реформування освіти	2	2		4
Тема 2.4.2. Створення дидактичних матеріалів засобами електронних таблиць		2		2
Тема 2.4.3. Методика використання електронних освітніх ресурсів		2		2
Тема 2.4.4. Мультимедійна підтримка освітнього процесу інструментами редактора презентацій		2		2
Тема 2.4.5. Програмні засоби візуалізації навчальної інформації для розвитку професійної компетентності педагога		2		2
Тема 2.4.6. Організація самоосвітньої діяльності в інформаційно-освітньому середовищі дистанційного навчання		2		2
Усього годин	2	12		14
Усього годин за модулем	24	22		46
Модуль 3. Фаховий				
3.1. Методика				
Тема 3.1.1. Формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку відповідно до Концепції НУШ	2			2
Тема 3.1.2. Інтеграція змісту дошкільної освіти як основа формування цілісної картини світу дошкільника з особливими освітніми потребами	2			2
Тема 3.1.3. Сучасні підходи до організації та змісту дошкільної освіти	2			2
Тема 3.1.4. Особливості роботи вчителів-логопедів із порушеннями мовленнєвого розвитку у дітей із розладами спектру аутизму	2	2		4
Тема 3.1.5. Диференційований підхід при обстеженні дітей із системним	2	2		4

недорозвиненням мовлення та порушенням фонетико-фонематичних процесів. Корекційна робота при дислалії та дизартрії				
Тема 3.1.6. Використання засобів альтернативної комунікації в процесі залучення дітей із порушенням соціальної взаємодії		2		2
Тема 3.1.7. Розвиток критичного мислення дітей дошкільного віку	2			2
Тема 3.1.8. Індивідуальна програма розвитку як механізм індивідуалізації освітньої траєкторії для дитини з особливими освітніми потребами, забезпечення її додаткових потреб в освітньому процесі	2	2		4
Тема 3.1.9. Логоритміка як напрямок корекційного впливу на дітей із особливими освітніми потребами	2	2		4
Тема 3.1.10. Синдром дефіциту уваги і гіперактивності у дітей дошкільного віку	2	2		4
Тема 3.1.11. Шляхи формування пізнавальної мотивації у дітей із особливими освітніми потребами	2			2
Тема 3.1.12. Використання балансирів у логопедично-корекційній роботі з дітьми, які мають порушення усного і писемного мовлення		2		2
Тема 3.1.13. Вплив дихальної гімнастики на функціональний стан осіб з особливими освітніми потребами	2	2		4
Тема 3.1.14. Використання методів кінезіології в корекції мовленнєвих порушень у дітей		2		2
Тема 3.1.15. Забезпечення перспективності та наступності у дошкільній і початковій освіті	2			2
Тема 3.1.16. Упровадження здоров'язберезувальних технологій в освітній процес ЗДО		2		2
Усього годин	24	20		44
3.2. Спецкурси				
Спецкурс 3.2.1. Створення безпечного освітнього середовища та попередження проявів насильства	2	2		4

Спецкурс 3.2.2. Розвиток соціально-психологічної компетентності засобами ефективної комунікативної взаємодії	2	4		6
Спецкурс 3.2.3. Мовленнєво-комунікативний розвиток дошкільників		4		4
Усього годин	4	10		14
Усього годин за модулем	28	30		58
Модуль 4. Діагностико-аналітичний				
Організаційно-настановне заняття			1	1
Вхідне комплексне діагностування			1	1
Вихідне комплексне діагностування			1	1
Конференція з обміну досвідом			3	3
Усього годин за модулем			6	6
Усього	60	54	6	120

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Соціально-гуманітарний

Тема 1.1. Державна та регіональна освітня політика: досвід, виклики, перспективи

Державна освітня політика України на сучасному етапі. Пріоритетні напрями реформування освітньої політики держави. Законодавче врегулювання освітніх реформ. Глобальні виклики та стратегічні цілі реформування освіти. Організаційно-управлінські інструменти реалізації державної освітньої політики на регіональному рівні. Планування як інструмент здійснення освітньої політики.

Якісна освіта як один із основних індикаторів якості життя. Основні властивості та характеристики освітнього процесу, що визначають його якість. Діаграма освітнього процесу за К. Ishikawa. Система забезпечення якості освіти в Україні.

Тема 1.2. Нормативно-правове забезпечення інклюзивної освіти в Україні

Сутність і зміст поняття «інклюзивна освіта». Інклюзивна освіта як забезпечення права на освіту для кожної дитини. Еволюція розуміння інвалідності: основні моделі (благочинна, медична, соціальна). Аналіз змісту понять «виключення», «сегрегація», «інтеграція», «інклюзія». Відмінності між інтеграцією (медична модель) та інклюзією (соціальна модель). Завдання і принципи інклюзивної освіти

Законодавство України щодо забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на якісну інклюзивну освіту. Укази Президента України у сфері інклюзивної освіти. Основні положення Постанов Кабінету Міністрів України, що регламентують особливості організації інклюзивного освітнього процесу у закладах дошкільної освіти. Накази Міністерства освіти і науки України щодо організації інклюзивного навчання.

Тема 1.3. Атестація та сертифікація педагогічних працівників як важливий чинник підвищення професійної компетентності педагогів

Сучасні виклики та вимоги до професійного розвитку педагогічних працівників. Підвищення кваліфікації у системі професійної підготовки педагогічних кадрів. Підготовка та проведення атестації педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. Умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій і педагогічних звань. Реалізація рішень атестаційних комісій.

Сертифікація педагогічних працівників, її доступність. Умови та порядок проведення. Інструменти сертифікації: вивчення практичного досвіду роботи

учасників сертифікації, самооцінювання ними власної педагогічної майстерності (е-портфоліо), незалежне тестування фахових знань та умінь.

Значення атестації та сертифікації для професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 1.4. Оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників у контексті інституційного аудиту

Вимоги до педагогічної діяльності педагогічних працівників. Планування діяльності та аналіз її результативності. Застосування освітніх технологій, спрямованих на формування ключових компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти. Критерії аналізу уроку. Формування та реалізація індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти. Створення та використання освітніх ресурсів. Сприяння формуванню суспільних цінностей у здобувачів освіти у процесі їх навчання. Використання ІКТ в освітньому процесі. Постійне підвищення професійного рівня і педагогічної майстерності педагогічних працівників. Здійснення інноваційної освітньої діяльності. Налагодження співпраці зі здобувачами освіти, їх батьками, працівниками закладу освіти. Дотримання академічної доброчесності під час провадження педагогічної та наукової (творчої) діяльності.

Модуль 2. Професійний

2.1. Педагогічна інноватика

Тема 2.1.1. Інноваційні підходи та методи роботи вчителів-логопедів під час корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами

Принципи, завдання і прийоми корекційного навчання. Інноваційні підходи вчителів-логопедів інклюзивно-ресурсних центрів до корекційно-розвиткової роботи у системі освіти. Розвиток комунікативної сфери дитини шляхом запровадження альтернативної та додаткової комунікацій. Принципи корекційної роботи вчителів-логопедів інклюзивно-ресурсних центрів із впровадження системи додаткової комунікації. Використання можливостей арттерапії у формуванні особистості дитини, розвитку когнітивної сфери, зниження рівня емоційної напруги, тривожності, формуванні позитивної самооцінки, розвитку дрібної моторики. Нетрадиційні способи малювання (видування, кляксографія тощо), колажування, піскова терапія, робота з пластиліном, глиною та інші методи арт-терапії у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Тема 2.1.2. Інтерактивні методи навчання дошкільників

Принципи інтерактивного навчання: активне включення учасників; проживання знань у дії; методичне узагальнення; рефлексія. Рівні осмислення знання: дитячий, педагогічний, методичний.

Вітагенне навчання як принцип організації освітньої діяльності, що забезпечує активне включення дитини в процес пізнання, формування її особистості у взаєминах з іншими.

Прийоми соціоігрової педагогіки в навчанні дошкільників. Три соціоігрові постулати педагогічної майстерності. Педагогічний потенціал мікрогруп. П'ять порад вихователям від авторів соціоігрової педагогіки.

Полілог як метод активізуючого спілкування. Правила полілогу.

Важливість готовності педагога до відповідальної свободи в організації освітнього процесу.

Тема 2.1.3. Гра: переосмислення концепту

Світ, що змінюється – портфоліо сьогодення. Сучасне покоління дітей. Гра як провідна діяльність дитини та відкрита система. Психологічні закономірності розвитку ігрової діяльності дошкільника. Педагогіка гри. Роль гри у формуванні цілісної особистості дитини. Гра як спосіб взаємодії з дитиною. Ігрові та діяльнісні методи навчання як шлях до розвитку компетентностей XXI століття (breadth of skills), адаптації у мінливому світі.

2.2. Педагогічна психологія та інклюзивна освіта

Тема 2.2.1. Командний підхід при здійсненні психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Особливості логопедичного супроводу дитини порушеннями мовлення в умовах інклюзивного навчання

Командний підхід як одна з умов запровадження інклюзивної освіти. Визначення команди. Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами (наказ МОН України від 08.06.2018 №609). Створення команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами у закладі освіти. Склад та основні функції учасників команди. Завдання вчителів-логопедів інклюзивно-ресурсних центрів. Функції, види (напрями) роботи логопедичного супроводу. Підходи логопедичного супроводу.

Тема 2.2.2. Профілактика і подолання професійного вигорання вчителів-логопедів ЗДО

Психологічні детермінанти професійного стресу особистості в системі «людина-людина». Механізми виникнення «синдрому професійного вигорання» у вчителів-логопедів, вчителів-дефектологів, психологічна сутність цього явища, шляхи його виявлення. Негативний вплив емоційного вигорання на психологічне благополуччя особистості. Симптоми емоційного та професійного вигорання. Самодіагностика визначення рівня емоційного та професійного вигорання.

Профілактика професійного вигорання як запорука збереження працездатності й психічного здоров'я педагога. Психологічні умови

запобігання емоційному вигоранню, ресурси відновлення стану психічного здоров'я.

Емоційна компетентність як запорука конструктивної взаємодії. Психічна саморегуляція. Методи зняття емоційної напруги. Прийоми психотерапевтичної саморегуляції. Техніки саногенного мислення. Тілесно орієнтовані техніки як інструмент для подолання стресових станів та запобігання емоційному вигоранню. Психологічна підтримка педагогів як ресурс відновлення професійного здоров'я. Технологія психологічної допомоги сучасному вчителю-логопеду, вчителю-дефектологу в умовах емоційно напруженої професійної діяльності.

Тема 2.2.3. Алгоритм застосування індексу інклюзії в ЗДО

Використання індексу інклюзії у плануванні дій зі створення та розвитку в закладах освіти інклюзивного освітнього середовища для всіх учасників освітнього процесу. Розвиток закладу освіти, розробка кроків, що ведуть до створення інклюзивного середовища в освітньому середовищі та забезпечують досягнення всіма дітьми максимально високих результатів. Розробка стратегії інклюзивного розвитку закладу, спрямована на самостійну підтримку й усіх учасників освітнього процесу. Просування демократичних цінностей і практик у закладах освіти, у місцевих громадах.

Процес самооцінювання закладом освіти із використання індексу інклюзії з урахуванням трьох основних аспектів: культури закладу освіти; освітньої політики на рівні закладу; практика впровадження інклюзивних підходів.

Тема 2.2.4. Педагогіка партнерства як умова розвитку успішної особистості дитини з порушенням мовлення. Консультативна робота з батьками

Педагогіка партнерства – одна з ключових компонентів формули Нової української школи. Сутність, основні функції та принципи педагогіки партнерства. Модель взаємодії: діти, педагоги, родина. Нова роль учителя у реалізації партнерської взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу.

Основні шляхи співпраці школи та родини. Формальне та неформальне спілкування з батьками. Батьківські збори як важлива форма спілкування з родинами учнів з порушенням мовлення, їх мета та особливості проведення в освітньому просторі НУШ. Важливість індивідуальних зустрічей з батьками та інтерактивних форм взаємодії (дискусії, ділові ігри, конференції, круглі столи, тренінгові заняття).

Особливості співпраці з батьками учнів з ООП як рівноправними членами команди супроводу. Шляхи і форми співпраці вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога з сім'єю у процесі інтегрування дитини з порушенням мовлення в соціокультурне середовище. Залучення батьків до освітнього процесу. Батьки як помічники вчителя. Переваги співпраці ЗДО та родини.

2.3. Розвиток наукової дисципліни

Тема 2.3.1. Сучасні підходи в освіті: сутність та реалізація

Навички XXI століття. Основні компетентності для навчання протягом усього життя – Європейські еталонні рамки. Ключові компетентності для нової української школи. Реалізація компетентнісного підходу в освіті. Таксономія Б. Блума. Моделювання компетентнісного завдання. Діяльнісний підхід у навчанні. Модель навчання «через досвід» Д. Колба. Структура заняття в системі діяльнісного навчання. Складові реалізації особистісно орієнтованого підходу в навчанні на практиці. Зони розвитку за Л. Виготським. Диференційований підхід до учнів.

Наскрізнi змістові лінії: інтеграція ключових надпредметних компетентностей через зміст, форми і методи, освітній простір. Реалізація та інтеграція наскрізних змістових ліній. Формування та оцінювання компетентностей в освітньому процесі.

Тема 2.3.2. Сучасний зміст і аспекти виховання

Розвиток освіти і виховання. Узгодження мети, цілей завдань освіти і виховання в умовах реформування освіти. Нова філософія виховання. Стратегія національно-патріотичного виховання. Виховання громадянина-патріота України.

Сутність виховання. Основна мета, виховні завдання та закономірності та принципи сучасного виховання. Особливості та умови сучасного виховання у ЗДО.

Українська національна система виховання. Вибір змісту виховання та підходи до виховання у ЗДО. Побудова та моделювання процесу виховання. Виховний потенціал особистості. Пошук індикаторів вихованості особистості.

Тема 2.3.3. Інтеграційні процеси у змісті освіти

Інтеграційні процеси в системі національної освіти як складова всебічної тенденції глобалізації світових процесів розвитку, визначальний інтелектуальний базис гармонійного розвитку національних соціально-економічних систем.

Сутність поняття педагогічна інтеграція. Особливості інтеграції в освіті як найважливішої методологічної категорії, що являє собою спосіб пізнання, аналізу та перетворення дійсності шляхом забезпечення цілісності освітнього процесу, освітніх систем і всієї системи освіти.

Інтегрування як якісно відмінний спосіб структурування, презентації та засвоєння програмового змісту, що уможливорює системний виклад знань у нових органічних взаємозв'язках.

Пріоритетні напрями інтеграції (інтеграція за цілями педагогічного процесу, інтеграція за змістом, формами та методами).

2.4. Інформаційні та комунікаційні технології

Тема 2.4.1. Розвиток інформаційно-цифрової компетентності педагога в умовах реформування освіти

Інформаційно-цифрова компетентність як одна із ключових компетентностей реформування дошкільної освіти.

Інформація та інформаційне суспільство (суспільство знань). Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та їх роль щодо забезпечення вільного доступу суб'єктів навчання до освітніх послуг.

Інформаційно-цифрові методи й засоби покращення якості процесів навчання й розвитку, спрямованих на формування ключових освітніх і життєвих компетентностей здобувачів освіти.

Доцільні ІКТ як дієвий засіб інтенсифікації процесу зміни ролі педагогічного працівника в системі сучасної освіти.

Використання сучасних веб-технологій як перспективний шлях педагогічних працівників до суттєвого покращення процесу підвищення кваліфікації на основі обміну інформацією, співпраці та взаємонавчання у професійних онлайн-спільнотах, мережевому спілкуванні з методистами та експертами в галузі педагогічних та інформаційних технологій.

Тема 2.4.2. Створення дидактичних матеріалів засобами електронних таблиць

Офісний пакет як сукупність прикладних програм, що характеризуються однотипним інтерфейсом користувача, можливостями обміну даними між собою і спільною фірмою-виробником. Офісний пакет Microsoft Office як напоширеніший в Україні набір програм опрацювання текстів, електронних таблиць, комп'ютерних презентацій та інших застосунків для роботи з електронною документацією.

Основні компоненти пакету Microsoft Office, доцільні для використання у практиці навчання: Word, Excel, PowerPoint, Publisher.

Дидактичні основи використання програм Microsoft Office для створення, зберігання, редагування, візуалізації та презентування об'єктів вивчення та методичних матеріалів (анімації перебігу процесів, відображення схем, графіків, креслень, фотозображень, текстів документів тощо).

Методика створення дидактичних матеріалів з допомогою інструментів текстового процесора, засобами електронних таблиць, редактора презентацій та публікацій.

Тема 2.4.3. Методика використання електронних освітніх ресурсів

Поняття про електронний освітній ресурс (ЕОР). Шляхи вирішення проблеми створення й використання цифрових освітніх ресурсів для закладів дошкільної освіти (ЗДО) України.

Основні вимоги до ЕОР та їх класифікація відповідно до мети застосування та дидактичних можливостей.

Адреси мережевих колекцій електронних освітніх ресурсів та науково-методичний аналіз доцільності їх використання.

Основні методики створення власних ЕОР засобами пакету Microsoft Office, графічного редактора Paint.

Використання онлайн сервісів Tagxedo і Tagul для візуалізації ключових слів (тегів). Методика створення «хмарини» тегів.

Освітні онлайн ресурси (teacher.at.ua, shkolaonline.net, samouchka.com.ua, classtools.net, rebus1.com. learningapps.org та ін.) як цифрові інструменти вчителя.

Тема 2.4.4. Мультимедійна підтримка освітнього процесу інструментами редактора презентацій

Сутність поняття мультимедіа. Мультимедійне заняття як інноваційна форма організації освітнього процесу. Особливості проектування навчального заняття з мультимедійною підтримкою.

Педагогічно доцільні комп'ютерні програми для опрацювання мультимедійних даних та їх дидактичні можливості.

Базові етапи розробки й створення мультимедійного супроводу заняття. Основні прийоми й способи використання інфографіки для візуалізації інформації.

Середовища для створення інфографіки, їх професійні переваги та недоліки. Методика створення навчальної інфографіки в одному із середовищ.

Огляд сервісів для створення слайдшоу. Аналіз та налаштування ефектів анімації та демонстрації слайдшоу.

Алгоритм створення простих відеороликів.

Тема 2.4.5. Програмні засоби візуалізації навчальної інформації для розвитку професійної компетентності педагога

Професійна компетентність педагога. Засоби розвитку професійної компетентності асистента вихователя ЗДО.

Поняття «візуалізація» та «візуалізація інформації». Способи сприйняття інформації. Види та техніки візуалізації в роботі асистента вихователя. Принципи візуалізації. Інструменти візуалізації навчальної інформації. Обман зору та маніпуляції з даними. Представлення якісних та кількісних даних.

Ілюстрація, малюнок та інфографіка в освітньому процесі. Етапи створення інфографіки. Артскрайбінг. Сторітелінг. 3D моделі. Флеш анімація. Редактори для створення візуалізацій. Особливості роботи з онлайн редактором. Створення власних вправ.

Тема 2.4.6. Організація самоосвітньої діяльності в інформаційно-освітньому середовищі дистанційного навчання

Нормативно-правове забезпечення розвитку дистанційного навчання в Україні та Інституті. Програмно-інструментальні засоби для реалізації дистанційного навчання. Інформаційно-освітнє середовище дистанційного навчання (ІОС ДН) в Інституті.

Реєстрація в ІОС ДН. Авторизація в ІОС ДН. Структура ІОС ДН. Структура електронного навчального курсу за напрямом підвищення кваліфікації керівних та педагогічних працівників. Організація самостійної роботи із змістовим наповненням електронного навчального курсу в ІОС ДН.

Інструменти ІОС ДН для організації дистанційної взаємодії між учасниками освітнього процесу. Інструмент ІОС ДН «Форум». Інструмент ІОС ДН «Чат».

Інструменти ІОС ДН для визначення ефективності самоосвітньої діяльності. Інструмент ІОС ДН «Тест». Ознайомлення із технологією проходження тестування.

Модуль 3. Фаховий

3.1. Методика

Тема 3.1.1. Формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку відповідно до Концепції НУШ

Поняття компетентностей у сучасній світі. Ключові компетентності відповідно до Концепції НУШ: мовленнєво-комунікативні, природничо-математичні, інформаційно-комунікаційні, екологічні, громадянські та соціальні, культурні, творчі тощо.

Наскрізні вміння, що є спільними для всіх ключових компетентностей: критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями і т.д.

Можливості ЗДО для формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку.

Тема 3.1.2. Інтеграція змісту дошкільної освіти як основа формування цілісної картини світу дошкільника з особливими освітніми потребами

Особливості інтеграції змісту в освіті. Можливість різних форм інтеграції знань: злиття навчального матеріалу в єдиному предметі. Інтеграція за змістом (тематичний підхід), інтеграція на рівні способів дій, навичок (діяльнісний підхід).

Тема 3.1.3. Сучасні підходи до організації та змісту дошкільної освіти

Забезпечення своєчасного оновлення змісту дошкільної освіти. Свобода вибору програмно-методичного забезпечення з урахуванням потреб і можливостей закладів дошкільної освіти.

Підготовка та підвищення кваліфікації педагогів на основі сучасного підходу до організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Алгоритм організації освітнього процесу з дошкільниками відповідно до особистісно зорієнтованої моделі.

Тема 3.1.4. Особливості роботи вчителів-логопедів із порушеннями мовленнєвого розвитку у дітей із розладами спектру аутизму

Напрямки, принципи, етапи логопедичної роботи із розладом спектру аутизму. Завдання корекційно-розвиткової роботи з розвитку мовлення із розладом спектру аутизму.

Тема 3.1.5. Диференційований підхід при обстеженні дітей із системним недорозвиненням мовлення та порушенням фонетико-фонематичних процесів. Корекційна робота при дислалії та дизартрії

Загальні принципи, методи і прийоми обстеження мовлення у дітей дошкільного віку. Диференційований підхід у діагностиці мовленнєвої сфери дитини. Особливості розвитку дитини із системним недорозвиненням мовлення. Дислалія і дизартрія, їх форми прояву. Активна і пасивна артикуляційна гімнастика. Розслаблюючий і стимулюючий масаж артикуляційних м'язів.

Основні етапи роботи із корекції звуковимови. Взаємодія логопеда і батьків із корекції звуковимови.

Тема 3.1.6. Використання засобів альтернативної комунікації в процесі залучення дітей з порушенням соціальної взаємодії

Комунікаційна система обміну зображеннями або PECS. Модифікована програма прикладного поведінкового аналізу (АВА) для навчання невербальної символічної комунікації. Покрокова робота з картками PECS. Перший крок – пошук мотивації. Оцінка мотивації. Підготовчий етап. Перший етап – фізичний обмін. Робота Партнера і «Феї». Збір даних. Другий етап – відстань. Робота комунікативного партнера на 2 етапі. Робота «Феї» на 2 етапі. Збір даних другого етапу. Третій етап – розрізнення. Корекція помилки. Другий крок 3 етапу – вибір між двома мотиваційними предметами. Покрокове навчання. Збір даних. Умови переходу до наступного етапу. Етап 4. Речення – ускладнення реакції. Етап 4. Кажемо «НІ». Етап 5. Стратегія навчання. Етап 6. Коментування. Розширення фрази та збільшення словникового запасу.

Тема 3.1.7. Розвиток критичного мислення дітей дошкільного віку

Поняття «критичне мислення». Особливості розвитку критичного мислення у дітей дошкільного віку. Основні підходи до розвитку КМ дошкільників. Методи навчання критичного мислення дітей дошкільного віку. Вірні і невірні твердження. Товсті і тонкі запитання. Читання з зупинками. Кошик ідей. Читання казок як спосіб розвитку соціальної рефлексії та критичного мислення дітей. Організація взаємодії педагога з дітьми на основі співпраці і співтворчості.

Тема 3.1.8. Індивідуальна програма розвитку як механізм індивідуалізації освітньої траєкторії для дитини з особливими освітніми потребами, забезпечення її додаткових потреб в освітньому процесі

Індивідуалізація освітнього процесу як одна із умов запровадження інклюзивного навчання. Особливості укладання індивідуальної програми розвитку (ІПР). Структура і функції ІПР. Різні ролі членів команди психолого-педагогічного супроводу у розробленні і впровадженні ІПР. План роботи над ІПР. Визначення навчальних цілей і завдань. Відповідність критеріям «СМАРТ». Визначення пріоритетності навчальних цілей.

Здійснення адаптацій і модифікацій під час планування освітнього процесу: адаптація основних компонентів освітнього процесу: фізичне середовище, освітній процес, вказівки вчителя, навчальні матеріали. Види модифікацій. Способи адаптації процесу оцінювання, використання модифікованих й альтернативних методів оцінювання.

Індивідуальний навчальний план.

Тема 3.1.9. Логоритміка як напрямок корекційного впливу на дітей з особливими освітніми потребами

Поняття «логоритміка». Основні завдання, принципи та засоби логоритміки в системі роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Фонетична ритміка. Задачі фонетичної ритміки. Структура заняття, уроку з логопедичної ритміки. Зміст програм з логопедичної ритміки. Використання логопедичної ритміки в роботі вчителя-логопеда.

Тема 3.1.10. Синдром дефіциту уваги і гіперактивності у дітей дошкільного віку

Синдром дефіциту уваги і гіперактивності. Клінічні прояви синдрому дефіциту уваги. Активна і гіперактивна дитина, норма і відхилення.

Три типи розладу: комбінований, гіперактивний, неухважний тип.

Психологічні особливості дітей із СДУГ. Когнітивна сфера гіперактивних дітей. Інтелектуальна діяльність. Пам'ять. Мова та її порушення. Увага. Поведінка. Емоційний розвиток дітей з СДУГ. Рухові здібності і координаторні порушення. Порушення соціальної адаптації.

Гендерні відмінності у розвитку синдрому гіперактивності. Відмінності гіперактивності від активного темпераменту.

Тема 3.1.11. Шляхи формування пізнавальної мотивації у дітей із особливими освітніми потребами

Мотив як форма прояву потреби людини. Основні складові мотиваційної сфери людини – потреби, мотиви та цілі. Особливості зовнішньої та внутрішньої мотивації дітей дошкільного віку.

Шляхи формування стійких пізнавальних мотивів, заохочення пізнавальної активності. Види та прийоми мотивації.

Роль учителя-логопеда у формуванні та підтримці пізнавальної мотивації. Забезпечення умов для створення повноцінної мотивації навчання дітей: створення учителем-логопедом сприятливої психологічної атмосфери, що підтримує пізнавальну активність.

Значення спільної навчальної діяльності дітей, співробітництво, створення творчої атмосфери для розвитку пізнавальних мотивів дітей.

Тема 3.1.12. Використання балансирів у логопедично-корекційній роботі з дітьми, які мають порушення усного і писемного мовлення

Система баламетрики з використанням балансувальної дошки Белгау – новітній психолого-педагогічний напрям корекційної діяльності. Рівновага та

розвиток здібностей учнів. Мозочок – повноцінний «маленький мозок». Психічні функції мозочка. Зовнішні ознаки порушення роботи мозочка. Значення методичних прийомів мозочкової стимуляції для підвищення ефективності логопедично-корекційних занять з дітьми, які мають порушення мовлення. Дошка-балансир Френка Белгау та аксесуари: покази для застосування. Виконання вправ на балансири. Ігри-балансири. Балансири своїми руками.

Тема 3.1.13. Вплив дихальної гімнастики на функціональний стан осіб з особливими освітніми потребами

Застосування дихальної гімнастики для відновлення функціонального стану осіб з особливими потребами. Особливості дихальної гімнастики. Методика проведення дихальної гімнастики.

Тема 3.1.14. Використання методів кінезіології в корекції мовленнєвих порушень у дітей

Мета, завдання кінезіології. Вимоги для проведення методів кінезіології. Використання кінезіологічних ігор та вправ.

Тема 3.1.15. Забезпечення перспективності та наступності у дошкільній та початковій освіті

Особливості формування особистісної готовності дошкільника до школи згідно з вимогами НУШ. Створення відповідного освітнього середовища у ЗДО. Особливості організації занять із дітьми, принципи ставлення до кожної дитини.

Психологічна адаптація дитини до систематичного шкільного навчання. Карта досягнень особистості дошкільника перед вступом до школи.

Тема 3.1.16. Упровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес ЗДО

Поняття «здоров'язбережувальні технології». Концепція дошкільної освіти про збереження й активне формування здорового способу життя і здоров'я вихованців.

Умови оптимізації оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах. Класифікація здоров'язбережувальних технологій в дошкільній освіті. Система заходів спрямованих на збереження здоров'я дитини на всіх етапах її навчання і розвитку. Створення в ДНЗ умов, що гарантують формування і зміцнення здоров'я вихованців.

3.2. Спецкурси

Спецкурс 3.2.1. Створення безпечного освітнього середовища та попередження проявів насильства

Актуальність визначається законами України «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про освіту», «Про

дошкільну освіту», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», «Про охорону дитинства».

Насильство призводить до виникнення різних медичних і соціальних проблем, а також має прямий і непрямий вплив на подальше життя особистості. Різні форми насильства взаємопов'язані, адже в основі лежать одні й ті ж причини. Наслідки насильства позначаються на емоційному та когнітивному розвитку, фізичному і психічному здоров'ї дитини, послаблюють її прихильність до оточення, викликають почуття страху та небезпеки, можуть впливати на безпеку та доброзичливість освітнього середовища та результати навчання, що суперечить завданням дошкільної освіти.

Мета: Формування компетентностей педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, необхідних для ефективної організації освітнього процесу та створення безпечного освітнього середовища, вільного від будь-яких проявів насильства, своєчасного запобігання та протидії проявам насильства стосовно здобувачів дошкільної освіти

Завдання:

підвищення обізнаності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти та готовності до запобігання та протидії будь-яким проявам насильства стосовно дітей під час освітнього процесу;

удосконалення здатності своєчасно виявляти постраждалих дітей від насильства, зокрема жорстокого поводження, домашнього насильства, булінгу, в тому числі вчиненого за допомогою засобів електронних комунікацій;

удосконалення здатності реагувати на випадки насильства відповідно до законодавства;

удосконалення здатності щодо запобігання насильству, зокрема жорстокому поводженню, домашньому насильству, булінгу, в тому числі вчиненого за допомогою засобів електронних комунікацій, стосовно здобувачів дошкільної освіти та створення безпечного, інклюзивного освітнього середовища.

Тема 1. Насильство стосовно дитини як суспільне явище

Поняття насильства, його види, форми насильства, причини, прямі та непрямі наслідки. Статистичні дані щодо поширення насильства стосовно дітей в Україні та світі, результати досліджень щодо наслідків насильства.

Нормативно-правова база щодо запобігання та протидії будь-яким проявам насильства, в тому числі вчиненому за допомогою електронних засобів комунікацій в Україні та відповідальності за його вчинення (Конвенція ООН про права дитини, Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, Європейська рамка якості дошкільної освіти та догляду за дітьми, Конституція України, закони України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», Сімейний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення тощо).

Права та обов'язки педагогічних працівників закладів освіти із запобігання та протидії будь-яким проявам насильства, в тому числі вчинених за допомогою засобів електронної комунікації, щодо здобувачів освіти.

Тема 2. Виявлення та протидія різним проявам насильства, в тому числі вчиненого за допомогою електронних засобів комунікації, в закладі освіти

Типові ознаки та прояви у постраждалих від різних видів насильства здобувачів освіти. Порядок реагування на різні прояви насильства, в тому числі вчиненого за допомогою електронних засобів комунікацій, в закладі освіти відповідно до законодавства.

Особливості організації освітнього процесу в закладі освіти, де були виявлені випадки (прояви) насильства стосовно здобувачів освіти. Особливості спілкування з вихованцями, які постраждали від насильства під час освітнього процесу та підтримка їх психічного здоров'я. Рекомендації педагогічним працівникам щодо опитування дитини, яка постраждала від насильства. Взаємодія суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії будь-яким проявам насильства стосовно дитини.

Культура використання цифрових пристроїв та мережі інтернет як профілактика насильства над здобувачами освіти у цифровому середовищі (рекомендації щодо використання інтернету та цифрових пристроїв здобувачами освіти, правила поведінки у цифровому середовищі). Правила фото- та відеозйомки здобувачів в закладах освіти. Реагування на виявлене насильство стосовно дитини в цифровому середовищі.

Тема 3. Створення безпечного освітнього середовища та попередження проявів насильства в закладі освіти

Поняття безпечного освітнього середовища. Психологічно безпечне, вільне від будь-яких проявів насильства, освітнє середовище як пріоритетна складова безпечного освітнього середовища та запорука успішного навчання. Інструменти (методи, методики, процедури) профілактичної роботи з попередження насильства в закладі освіти. Впровадження відновних практик. Залучення батьків до системи профілактичної роботи з попередження насильства в закладі освіти.

Система показників, за якими здійснюється оцінювання рівня безпеки і комфорту закладу освіти, визначення його сильних і слабких сторін, комплексне планування заходів з підтримання безпеки в закладі освіти. Взаємодія учасників освітнього процесу з попередження будь-яких проявів насильства.

Рекомендації педагогічним працівникам щодо реалізації програм, що сприяють розвитку особистості та моральному становленню здобувачів освіти, духу співробітництва та партнерства, взаємоповаги, навичок ефективного спілкування, ненасильницького вирішення конфліктів, управління емоціями тощо. Рекомендації щодо розроблення та /або використання інформаційно-методичних матеріалів щодо запобігання і протидії насильству та булінгу (цькуванню) до здобувачів освіти.

Спецкурс 3.2.2. Розвиток соціально-психологічної компетентності засобами ефективної комунікативної взаємодії

Актуальність зумовлена тим, що на сьогодні питанням взаємостосунків між людьми і налагодження комунікації між ними приділяється недостатньо уваги. А від ефективності вирішення цього завдання залежить ефективність освітнього процесу, успішність людини і врешті-решт – наше здоров'я. Тому враховувати особливості налагодження комунікативної взаємодії необхідно всім, а особливо фахівцям, професії яких відносять до типу «людина-людина». Психологія спілкування досліджує особливості взаємозв'язків людини з різними суб'єктами соціального середовища, допомагає їм глибше пізнати світ, а також себе, власне оточення, взаємодіяти ефективно і в результаті цього – розвивати соціальний інтелект.

Мета: висвітлення шляхів розвитку соціально-психологічної компетентності шляхом вдосконалення навичок ефективної комунікації;

усвідомлення розуміння того, що обмін інформацією можливий лише завдяки комунікації;

систематизація знань про особливості професійної комунікації.

Завдання: систематизувати знання: про важливість врахування психологічних особливостей спілкування; формувати соціально-психологічної компетентності педагога.

Тема 1. Психологічні особливості комунікації

Актуальність питання комунікації. Зміст синонімічних понять «спілкування» та «комунікація». Необхідність формування мовно-комунікативної компетенції фахівців та здатності дотримуватися вимог культури мовлення. Складові комунікативної компетенції.

Характеристика комунікабельності як риси характеру людини. Необхідність врахування типу темпераменту при спілкуванні.

Тема 2. Ефективні форми комунікативної взаємодії педагогів та дітей

Формування необхідності врахування психологічних особливостей співрозмовника задля налагодження ефективної комунікативної взаємодії. Типи психологічної конституції співрозмовників.

Удосконалення вміння налагоджувати професійну мовленнєву комунікацію. Аналіз особливостей спілкування працівників освітніх закладів. Шляхи попередження конфліктних ситуацій у спілкуванні. Розвиток комунікативно-мовленнєвих умінь слухачів.

Спецкурс 3.2.3. Мовленнєво-комунікативний розвиток дошкільників

Актуальність. Головна мета на етапі дошкільного дитинства є виховання мовної особистості, тобто формування особистості, яка адекватно, вільно і творчо застосовує мову в різних ситуаціях з метою реалізації власне мовленнєвих завдань, яке ставить перед нею життя. Базовий компонент мовленнєвого розвитку знань, умінь, навичок дитини є кінцевим результатом

розвитку на етапі дошкільного дитинства, комплексною характеристикою мовленнєвої компетентності дитини. На думку А. Богуш, він виявляється у загальній культурі мовленнєвого спілкування, що є кінцевою метою всієї роботи з розвитку мовлення в дошкільному закладі.

Мета: розширити знання педагогів про поняття «мовленнєва компетентність», сприяти розвитку мовленнєвої компетентності у дошкільників у повсякденному житті.

Завдання: систематизувати знання педагогів щодо розуміння поняття «компетентність», зокрема «мовленнєва компетентність», складових мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку, шляхи вирішення психолого-педагогічної проблеми труднощів комунікативного спілкування дошкільників, планування роботи з розвитку мовлення дітей, співпраці батьків та педагогів у подоланні вад мовлення у дітей дошкільного віку.

Тема 1. Актуальність та завдання мовленнєвого розвитку дітей

Цілісні підходи до формування мовно-мовленнєвої компетенції як одного з ключових критеріїв розвитку мовленнєвої особистості дошкільника. Психолого-педагогічна проблема труднощів комунікативного спілкування дошкільників. Причини регресу та його наукове вивчення.

Мовленнєвий розвиток дитини як складова і показник загального психічного розвитку людини. Соціально-психологічна сфера особистості дитини та її розвиток при включенні індивіда в систему взаємовідносин із навколишнім у процесі засвоєння суспільно-історичного досвіду людства.

Побудова занять в умовах розвивального середовища, форми індивідуальної роботи. Особистісно зорієнтований підхід до розвитку мовлення дошкільнят. Родинне спілкування є головним чинником комунікативно-мовленнєвого розвитку дитини.

Тема 2. Особливості формування мовленнєвої компетенції дошкільника

Труднощі у комунікації та входження в дитяче співтовариство. Основні пріоритети мовленнєвого розвитку дитини дошкільного віку. Складові мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку. Сформованість звукової культури мовлення – основа розвитку дошкільників: артикуляційні вправи; мовне дихання; фонематичний слух як складова звукової культури мовлення; ігри та вправи для формування звукової культури мовлення. Планування занять з розвитку мовлення, їх види та особливості.

Розвиток дрібної моторики дитини – запорука гарного мовлення. Види мовленнєвої діяльності. Мовні здібності у дітей дошкільного віку. Роль вихователя у формуванні мовлення дитини. Співпраця батьків та педагогів у подоланні вад мовлення у дітей дошкільного віку.

Тема 3. Використання інноваційних технологій у роботі вчителя-логопеда

Сучасні інтерактивні технології навчання. Пошук нових нестандартних форм взаємодії з вихованцями. Форми і методи навчання: наочні приклади.

Використання ефективної системи «Шість капелюхів мислення» Едварда де Бона в роботі з дошкільниками.

Створення та використання «лепбука» як спосіб систематизації вивченого матеріалу, розвитку пізнавальної активності, допитливості дошкільнят; уміння спостерігати, експериментувати, встановленні причинно – наслідкові зав'язки.

Модуль 4. Діагностико-аналітичний

Організаційно-настановне заняття

Реєстрація слухачів. Організація та проведення вступного інструктажу з охорони праці. Ознайомлення з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Надання рекомендацій щодо вибору теми конференції з обміну досвідом.

Вхідне комплексне діагностування

Вхідне комплексне діагностування проводиться на початку курсів і передбачає встановлення рівня соціально-гуманітарної та професійної підготовки, усвідомлення характеру власних прогалин, які дають змогу працювати в необхідному напрямі.

Вихідне комплексне діагностування

Установлення рівня знань слухачів за результатами засвоєння програми курсів підвищення кваліфікації. Демонстрування необхідного обсягу теоретичних знань та вмінь для вирішення конкретних практичних завдань.

Конференція з обміну досвідом

Організація обговорення інновацій у дошкільній та спеціальній освіті, елементів нових технологій в професійній діяльності вчителя-логопеда ЗДО, що сприяють розвитку професійної компетентності.

Рефлексія освітньої програми підвищення кваліфікації здобувачів освіти.